

Příloha k protokolu o SZZ č.

Jméno: **Renata Durasová**

Vysoká škola: **FF JU v Českých Budějovicích,
Ústav estetiky a dějin umění**

Obor: **Estetika**

Datum odevzdání posudku: 15. 6. 2015

Vedoucí práce: **Mgr. David Skalický, Ph.D.**

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Estetická distance ve fikci a fikčních světech

.....
(téma)

Předložená bakalářská práce se soustředí na teorii možných světů fikce, jak ji svými texty reprezentují především L. Doležel, D. Cohnová, T. Pavel, R. Ronenová a N. Traillová, a to z perspektivy konceptu estetické distance. Jejím východiskem měla (podle zadání práce) být analýza klíčových textů těchto autorů, jejím cílem pak pojmenovat způsoby, jimiž je v nich vyjadřován jistý modus distancovanosti, který by bylo lze ztotožnit s konceptem estetické distance, případně také reflektovat možné souvislosti estetické distance s vymezením fikčních žánrů či dalších uměnovědných kategorií. Tento cíl se v předložené práci daří naplnit jen do nevelké míry.

V první části práce se autorka soustředí na definice pojmu fikce a vztah fikce a reality. Různost a ambivalence těchto konceptů se promítá do charakteru nedlouhé kapitoly, která nám spíše než jasnou představu o tom, co je to fikce, dává zakusit mnohost jejích definic a charakteristik. Poté snad až přespříliš zběžným způsobem explikuje pojem estetická (psychická) distance, jak jej ve svých textech prezentují E. Bullough a V. Zuska, i pojetí fikčního odstupu T. Pavela. V dalších částech své práce pak hlouběji analyzuje svou tezi o nezbytnosti estetické distance ve fikci: „Fikce a vůbec vznik fikčních světů závisí především na postoji recipienta, jelikož bez správně zaujímaného postoje nemohou fikční světy existovat. Velmi důležitou roli zde hraje estetická distance, na jejímž základě můžeme dosáhnout nezainteresovaného stavu, který je stěžejní pro správné uchopení fikce. Příliš velká, ale i nedostatečná distance způsobují ztrátu estetického prožitku a zabraňují vystavení fikčního světa.“ (str. 11; viz též poslední odstavec na str. 13).

Kapitulu nazvanou „Životní zkušenost a její vliv na distancovanost“, v níž především s pomocí Iserova textu „Proces čtení ve fenomenologickém pohledu“ zvažuje roli životní zkušenosti při konstituci fikčního světa, považuji za nejméně zdařilou část předložené práce. I přesto, že si je autorka vědoma toho, že „[m]nožství ovlivňujících faktorů nám nemůže dát jistotu a záruku toho, co v nás dílo vyvolá“ (str. 15), prezentuje modelové situace, v nichž je

estetický prožitek omezen na jedinou událost či emoci, která rozhoduje o tom, jakým způsobem budeme umělecké dílo prožívat. Hodnota takto reduktivně pojatých reflexí je minimální a ani poté, co do nich autorka práce zapojí Ryanové princip minimální odchylky, Ingardenovy a Iserovy úvahy o místech nedourčenosti či Doleželovu kritiku mimetického čtení, nedozvídáme se o moc více, než že pro adekvátní estetický postoj je nezbytná jistá míra distance, kterou recipient vnímá mezi realitou svého světa a prezentovaným světem fikčního díla – tedy ani poddistancovanost, ani předistancovanost. Ne snad, že by zmiňované koncepty v konfrontaci s Bulloughovým pojetím psychické distance nemohly vést k produktivní a pozoruhodné úvaze, to by však musely být autorčiny úvahy založeny na jejich mnohem hlubší znalosti a důkladnější reflexi.

Předložená práce nám v dalších částech prezentuje úvahy teoretiků fikčních světů na téma difference mezi dějepisným vyprávěním a narativní fikcí či na téma pravdivosti fikční reprezentace, do kterých je občas vložena zběžná poznámka o estetické distanci, chápané ve výše zmíněném smyslu. Míra estetické distance tak – jak dovozuje autorka – souvisí se způsobem vyprávění, se zapojením entit reálného světa do světa fikčního, s blízkostí prezentované skutečnosti a čtenářovy zkušenosti i s podmínkami recepce. Kvalita těchto výkladů je nevyrovnaná a stejně jako v úvahách zmíněných výše i zde autorka inklinuje k tomu redukovat princip estetické distance na jednoduchý mechanismus o několika málo proměnných (viz např. kap. 6).

Je nutné ocenit úsilí o originální práci, která nebude jen parafrází přečtených textů; výsledky tohoto úsilí – především tehdy, když směřují k obecnějším úvahám (viz např. kap. 5.1 věnovaná naturalismu či kap. 5.4 „Pravdivost ve fikci“) – jsou však nepříliš přesvědčivé.

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci bakalářské práce: **dobře**

Mgr. David Skalický, Ph.D.

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 15. 6. 2015

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------